

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ З ТУРИЗМУ В ОНОВЛЕНИХ
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМАХ

Світлана Дмитрук, Марія Бричук

*Національний університет
фізичного виховання і спорту України, м. Київ*

Анотація. В статті розкривається роль підготовки спеціалістів з фізичної культури і спорту з організації і проведення туристської діяльності різних видів. Означено основні дисципліни з туристської підготовки, вивчення яких формують визначені освітньо-професійною програмою загальні та фахові компетентності, зокрема вміння здійснювати аналіз своєї діяльності, знаходити способи досягнення практичних результатів, застосовувати їх в різноманітних педагогічних ситуаціях і в різних поєднаннях.

Ключові слова: туристська підготовка, фахівці з фізичного виховання.

Abstract. The article describes the role of training specialists in physical culture and sports in organizing and conducting tourist activities of various kinds. The basic disciplines in tourism training are defined, the studies of which form the general and professional competences determined by the educational and professional program, including the ability to analyze their activities, find ways to achieve practical results, apply them in various pedagogical situations and in different combinations.

Key words: tourist training, specialists in physical education.

Постановка проблеми. Сьогодення диктує новітні вимоги до підготовки спеціалістів з фізичної культури і спорту, які включають опанування сучасними науковими положеннями, реалізацію практичного досвіду, вміння зацікавити учнів, вихованців та населення. Одним із засобів фізичного вдосконалення різних вікових груп населення є туристська діяльність. Завдяки туризму у різних його проявах (активний туризм, туристко-краєзнавча робота, екологічний туризм та інші види) покращується фізичний стан та рухові якості, відбувається загартування та поліпшується стан здоров'я, формується та розширюється світогляд, гармонійно розвивається особистість. Тому проблема підготовки кадрів з фізичної культури та спорту з організації та проведення туристської діяльності є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про надважливу роль туристської діяльності як засобу рекреаційно-оздоровчої діяльності різних груп населення. Про це зокрема вказують у своїх роботах Т. Ю. Круцевич,

Н. Є. Пангелова, О. Д. Кривчикова та ін. [2] Т. Ю. Круцевич та Г. В. Безверхня [3], Ю. А. Грабовський [1], Л. О. Тимошенко та К. В. Лабарткава [4].

Мета статті – розкрити роль підготовки спеціалістів з фізичної культури і спорту з організації і проведення туристської діяльності різних видів.

Методи досліджень: теоретичний аналіз і узагальнення літературних джерел, синтез, порівняння.

Результати дослідження та їх обговорення. Фахівець з фізичного виховання сьогодні це спеціаліст, що володіє знаннями, вміннями і навичками в професійній сфері, виступає популяризатором здорового способу життя, навчає відповідальному ставленню до власного здоров'я, підвищує мотивацію дітей і підлітків до занять руховою активністю та залучає їх до занять різними видами спорту. Окрім цього, фахівець з фізичного виховання може реалізувати себе за такими видами діяльності: освіта у сфері спорту та відпочинку, **організація інших видів відпочинку та розваг**, інструктор з фізкультури, інструктор-методист з фізичної культури та спорту, фахівець із організації дозвілля, інструктор оздоровчо-спортивного туризму (за видами туризму).

В дослідженні проведений аналіз освітньо-професійних програм «Середня освіта (фізична культура)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за предметною спеціальністю 014.11 Середня освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка та «Фізичне виховання в освітній і виробничій сферах» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціалізацією «Фізичне виховання в освітній і виробничій сферах», які затверджені вченою радою Національного університету фізичного виховання і спорту України та є основними в підготовці фахівців на кафедрі теорії і методики фізичного виховання [2], дає підстави зробити наступні узагальнення.

З'ясовано, що у підготовці спеціалістів за спеціальністю 014.11 Середня освіта (фізична культура), що спрямована на формування загальних та спеціальних (фахових) компетентностей вчителя фізичної культури в закладах загальної середньої освіти, туристська діяльність розглядається при вивченні наступних дисциплін:

Обов'язкові компоненти – «Практика зі спортивного туризму», «Методика туристсько-краєзнавчої роботи в школі», «Методика організації занять з спеціалізованих видів активного туризму», «Основи екологічного туризму»;

Вибіркові компоненти – «Теорія і методика викладання туризму», «Методика туристсько-краєзнавчої роботи в дошкільних закладах».

Вивчення зазначених дисциплін формує загальні компетентності, зокрема – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях та фахові компетентності: забезпечення охорони життя і здоров'я учнів (у тому числі з особливими потребами), їхньої рухової активності у навчально-виховному

процесі та позаурочній діяльності, здатність самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з дітьми шкільного віку та учнями в загально-освітніх установах, освітніх закладах загальної середньої та професійної освіти, проводити позакласну спортивно-масову, організаційну та навчально-методичну роботу у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, закладах фітнесу, рекреації та фізичної реабілітації.

У підготовці спеціалістів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт за спеціалізацією «Фізичне виховання в освітній і виробничій сферах», що спрямована на формування загальних та спеціальних (фахових) компетентностей вивчення туризму виглядає наступним чином:

- Обов'язкові компоненти – «Практика зі спортивного туризму та орієнтування»;
- Цикл спеціалізації – «Фізичне виховання в освітній і виробничій сферах», яка містить блок туризм та екологічний туризм;
- Вибіркові компоненти – «Туристсько-краєзнавча робота в закладах загальної середньої освіти».

Вивчення зазначених дисциплін формує загальні компетентності, зокрема – здатність працювати в команді, спроможність застосовувати знання у практичних ситуаціях; фахові компетентності – здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар, безперервний професійний розвиток, організовувати та проводити заходи зі спортивного туризму та орієнтування, оздоровчо-рекреаційного туризму з різними групами населення.

Висновки. Отже, професійно формуючими компетенціями є вміння здійснювати аналіз своєї діяльності, знаходити способи досягнення практичних результатів, застосовувати їх в різноманітних педагогічних ситуаціях і в різних поєднаннях.

Аналіз зазначених навчальних програм дисциплін показав, що вони містять як лекційні, так і семінарські та практичні заняття. Варто зазначити, що студенти при різних видах опитувань вказують на недостатню кількість саме практичних занять.

При цьому існуючі самодіяльні некомерційні та комерційні туристські практики, а також державні програми розвитку туризму актуалізують вивчення туризму в контексті вагомого соціально-культурного явища, а також економічно вигідної діяльності на міжнародному, державному, регіональному та місцевому рівнях.

Список використаних джерел:

1. Грабовський Ю. А. Спортивний туризм : навч. посіб. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту / Ю. А. Грабовський. – Тернопіль : Навчальна книга–Богдан, 2008. – 304 с.

2. Теорія і методика фізичного виховання : підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту : у 2 т. / [Т. Ю. Круцевич, Н. Є. Пангелова, О. Д. Кривчикова та ін. ; за ред. Т. Ю. Круцевич]. – [2-е вид., переробл. та доп.]. – Київ : Олімпійська література, 2017. – Т. 2.

3. Круцевич Т. Ю. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. Ю. Круцевич, Г. В. Безверхня. – Київ : Олімпійська література, 2010. – 248 с.

4. Тимошенко Л. О. Спортивний туризм : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту: у 2 ч. / Л. О. Тимошенко, К. В. Лабарткава. – Львів : ЛДУФК, 2012. – Ч. 1. – 148 с.

5. Національний університет фізичного виховання та спорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uni-sport.edu.ua>